

**De Moralitate, Natvra, Et Effectibvs Actvvm
Svpernatvralivm In Genere Et Fide, Spe, Ac Charitate,
Speciatim**

Coninck, Gilles de

Antverpiae, 1623

Dvb. I. Vtrùm gaudium sit effectus caritatis, & vera actio voluntatis à
caritate distincta?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79645](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79645)

quorum salute maior aliorum speratur fructus. Quando autem hæ circumstantiæ in diuersis diuersæ sunt, videndum quænam præponderent, & maiorem hinc & nunc obligationem inducant: quæ certis regulis definiti non possunt.

r76

D. Thomas.

Nota Secundò, D. Thom. supra ar. 13. disputare an ordo caritatis maneat in patria? & docere eum partim mansurum, quatenus, scilicet ibi amabimus Deum super omnia, nos ipsos post Deum appetituri præ alijs: partim verò non mansurum, quatenus ibi meliores absolu-

tè magis amabimus, quàm eos qui carnaliter nobis sunt coniunctiores, idque tum appetituri, tum etiam obiecturi, optando ijs maiorem gloriam quàm alijs minùs bonis. Quia cum ibi amplius non possimus aut nostram aut alterius salutem promouere, cessabit omnis obligatio sanguine coniunctos iuandi, & consequenter eorum salutem præ salute aliorum optandi: atque ita præcipua ratio eos diligendi, erit coniunctio cum Deo; & consequenter huic magis coniunctos magis amabimus.

DISPUTATIO XXVI.

De tribus effectibus caritatis internis, gaudio, pace & misericordia.

D. Thomas.

Iuus Thom. cum explicasset naturam ac ordinem caritatis tam actualis quàm habitualis, quæst. 28. vlt. que ad 33. inclusiue disputat de sex eius effectibus, scilicet tribus internis, gaudio, pace & misericordia; & tribus externis, beneficentia, eleemosyna & correptione fraterna; hac autem disputatione explicabimus tres effectus internos, duabus sequentibus externos.

DVBIUM I.

Virum gaudium sit effectus caritatis & vera actio voluntatis à caritate distincta?

CONCLUSIO I. Gaudium de bono Dei quæ sit, siue quo gaudeo Deum hoc vel illud bonum siue internum siue externum habere, est verus effectus caritatis siue amoris Dei. Ita

D. Thomas.

D. Thom. q. 28. a. 1. & ferè communiter alij. Pro quo Nota, me quadrupliciter posse aliquod bonum apprehendere. Primò, considerando illud præcisè secundum se, & hinc in voluntate nascitur quædam simplex complacentia, qua illud mihi secundum se placet. Secundò, apprehendendo illud vt aut mihi aut amico meo bonum, absens tamen, & hinc nascitur desiderium. Terriò, considerando illud simul vt acquisitu possibile, & hinc nascitur spes. Quartò, apprehendendo illud vt præsens, & hinc nascitur gaudium: quod nihil est aliud quàm positiua quædam quies siue suavis animi affectus in bono à se vel amico adepto quiescentis.

Gaudium quid sit.

2

Sicut igitur complacentia siue amor boni absentis in voluntate excitat desiderium quo ad id consequendum contendat; ita amor boni iam adepti in eadem excitat suauem quendam affectum, quo in illo conquescat, & quantum potest sibi coniunctum detineat. Sicut contra odium rei malæ impendentis, excitat in animo timorem quo illud fugit, & quando illa res præsens est quendam tristitiam: quæ est quædam molestia & inquietudo animi contra illud malum luctantis & conantis illud excurrere. Igitur caritas, qua Deus nobis in se placet, quaque

Tristitia quid sit.

omne bonum ei desideramus, hoc ipso quod videmus eum habere bonum, quod ei optamus, causat in nobis gaudium, voluntatem ad hoc eliciendum efficaciter impellendo; ferè simili modo atque intentio efficax finis causat in voluntate electionem medij.

Contra hæc vltima dicta sentiunt Scotus in 3. dist. 15. q. vnic. §. *Aliter potest dici*. Gabriel in 1. dist. 1. q. 3. a. 2. Occam ibid. & quidam alij, putantes gaudium aut tristitiam non esse veras actiones voluntatis, nec ab ea produci, sed vel ab ipso obiecto (vt Scotus) vel immediate ab ipso actu amoris; vel odij, vt alij volunt, voluntate se habente merè passiuè.

Probant Primò, quia omnis actio voluntatis est volitio vel nolitio: atqui gaudium & tristitia nec sunt volitio nec nolitio: ergo non sunt actiones voluntatis. Minor prob. quia Deus & Beati res aliquas, v. c. peccata hominum, summe nolunt esse, & tamen nullo modo tristitantur: ergo tristitia non est nolitio. Secundò, quia omnis actio voluntatis est libera, & in voluntatis potestate: atqui non est in potestate voluntatis non gaudere posita præsentia rei valde amata; aut nō tristari posita præsentia rei quam odit: ergo gaudium & tristitia non sunt actiones voluntatis.

CONCLUSIO II. Gaudium (eademque est ratio tristitiæ) est vera actio voluntatis. Ita Caicatan. 1. 2. q. 4. a. 1. & q. 31. ar. 4. Vasquez ibid. disp. 14. cap. 2. Bañez 2. 2. q. 28. a. 1. & ferè communiter alij.

Probat, quia, vt patet experientia, voluntas gaudendo siue per ipsum gaudium vitaliter tendit in obiectum: percipimus enim nos simili modo tendere in obiectum per gaudium, sicut per desiderium aut similes animi affectus: atqui hoc esset falsum si non produceretur immediate à voluntate: ergo necessariò dicendū est ita produci. Minor prob. quia aliàs possemus intelligere & velle per intellectum & volitionem à solo Deo in meo intellectu productas: sed hoc est absurdum: ergo & id vnde sequitur. Aliqui negata minore huius syllogismi concedunt maiorem: sed hanc esse falsam vel inde patet, quod aliàs sequeretur, voluntatem posse

Scotus. Gabriel. Occam.

Caicatan. Vasquez. Bañez.

Nihil potest esse nisi per intellectum & voluntatem.

posse aliquid velle volitione sibi nullo modo voluntaria, eò quòd nullo modo procederet ab intrinseco. Item aliàs posset voluntas in suis volitionibus absolute & propriè vim pati & cogi ad volendum, non minùs quàm graui possunt cogi vt ferantur sursum. Illa autem sunt aperte absurda, vt patet ex ijs quæ D. Thom. 1. 2. q. 6. a. 1. & 4. & alij communiter docent. Posset hæc pluribus facile clarè probari, sed res non est huius loci.

D. Thom.

Ad primum argumentum contrarium, nego minorem, si volitionem & nolitionem generatim sumas, prout in maiore sumuntur; si autem volitionem speciatim & strictè sumas pro sola volitione finis, prout eam quandoque aliqui sumunt, sicut intellectus etiam sumitur pro sola cognitione principiorum: sic nego maiorem. quia aliàs electio mediij non esset actus voluntatis, quia non est volitio ita strictè sumpta.

Ad probationem minoris, nego consequentiam; quia inde solùm sequitur, non omnè malum nolitionem esse tristitiam, sed eam solam quam supra descripsi, quæ in Beatos non cadit.

Ad secundum, nego Primò, maiorem. nam amor beatificus est vera actio voluntatis: & tamen nullo modo est liber. Nego Secundò, minore generatim sumptam; nam etsi gaudium & tristitia quandoque non sint nobis libera, quando nimirum amor boni, vel odium mali præsentis non sunt nobis libera: tamen quoties hæc nobis libera sunt, etiam illa sunt libera. eodè modo quo electio mediij ad finem intentum necessarij, est nobis libera, iuxta dicta supra disp. 2. n. 37. & sequentibus.

Gaudium & tristitia quandoque sunt nobis libera, quandoque non.

CONCLUSIO III. Gaudium de bono Dei præsentis est actio voluntatis distincta ab actu caritatis, quo Deo illud bonum opto. Hæc videtur aperta sententia D. Thomæ supra a. 1. & 4. & omnium eorum, qui fatentur hoc gaudium esse effectum caritatis; nam effectus debet à sua causa distingui.

D. Thom.

Probatur Primò, quia tristitia est actio distincta ab odio mali præsentis: ergo gaudium est actio distincta ab amore rei præsentis: est enim par vtriusque ratio. Antecedens probatur, quia tam Deus quàm Beati vehementissimè oderunt ac detestantur quædam mala præsentia, v. c. iniuriam quæ Deo per peccata inferitur, & tamen de ea nullo modo tristantur. quod fieri nullo modo posset, si tristitia non distingueretur ab odio rei malæ præsentis: tunc enim nullo modo posset vnum sine altero reperiri.

Probatur Secundò, quia gaudium potest etiam de facto separari ab amore boni præsentis: vt contingit in ijs, qui vehemènti tristitia absorpti sunt. qui etsi cogitent de bono aliquo à se possessio, illudque actu ament, tamen de eo, tristitia id impediens, gaudere non possunt.

Vbi Nota, me non dicere gaudium distingui ab omni amore rei præsentis; hoc enim aperte dictis repugnat: nam cum iuxta dicta gaudium sit quædam volitio boni præsentis, necessariò est etiam aliquis eiusdem amor: nam omnis volitio boni est amor boni. Solùm itaque dicimus gaudium distingui Primò, ab amore ipsius boni, quo hoc siue absens, siue præsens secundum

se mihi placet. Secundò, ab eo amore quo mihi aut meo amico illud bonum opto, qui amor etià fertur tam in bonum absens, quàm in præsens; nam per eum opto mihi acquiri bonum absens, & præsens conseruari. & ex hoc amore nascitur gaudium posita ipsius boni præsentia, iuxta dicta n. 2.

Ex dictis sequitur Primò, caritatem hanc in nobis causare non solùm gaudium, sed etiam tristitiam: nam sicut per eam amamus bonum Dei, ita etiam impellimur vt oderimus malum ei contrarium, & eo in nobis aut proximo existente tristemur. hinc contritio est verus effectus caritatis.

8
Caritas & gaudium & tristitiam gignit.

Sequitur Secundò, resolutio duarum difficultatum, quas D. Thom. resoluit supra a. 2. & 3. scilicet vtrum gaudium quod nascitur ex caritate, habeat admixtam tristitiam? & vtrum hoc gaudium possit impleri.

9
D. Thom.

Ad primum, Respondet si respiciamus præcisè bona Deo intrinseca, nos solùm posse de ijs gaudere: quia cum in illis nullus possit esse defectus, nulla potest esse causa tristitiæ. Si verò respiciamus bona Deo extrinseca, caritatem generare in nobis non solùm gaudium, sed etiam tristitiam, qua dolemus hæc bona in tam multis deficere, ab ijsque negligi ac violari.

Ad Secundum, Respondet gaudium duobus modis posse esse plenum, Primò, ita vt sitantum quantum est bonum, de quo gaudemus: docetque sic solum Deum posse habere plenum de suo bono gaudium: quia omne gaudium creaturæ necessariò est finitum, & consequenter minus bono infinito. Secundò, ita vt voluntas in eo omnino conquiescat, nec vllam ampliùs inquietudinem patiatur, aliquid aliud desiderando: & ait nostrum gaudium hac ratione hanc impleri non posse: quia semper hanc est aliquid quod nos inquietat. Imò cum hanc tanquam exules ad æternam patriam tendamus, quo maior in nobis est caritas, eo magis ad eam aspiramus, & consequenter animus noster eo minùs hanc potest in gaudio conquiescere. Addit D. Thomas id implendum in altera vita, vbi omni bono fruemur.

10
Gaudium dupliciter plenum.

D V B I V M II.

Vtrum gaudium de bono Dei sit particularis virtus distincta à caritate?

D. Ius Thom. supra a. 4. respondet non esse virtutem distinctam à caritate; quia idem caritatis habitus, vt patet ex dictis, nos inclinat ad amandum bonum diuinum, & ad gaudendum de eo; sicut idem habitus inclinat nos ad intentionem finis & electionem mediij. Et hæc est ferè communis sententia & certa; tamen duæ sunt obiectiones hanc explicandæ, ad quas non omnes eodem modo respondent. Prior est, Tristitia inordinata est particularis vitium: ergo ordinatum gaudium est particularis virtus ab alijs distincta. Secunda, Spes non minùs sequitur ex amore, quàm gaudium: atqui illa est particularis virtus distincta ab amore: ergo & hoc.

11
D. Thom.

Pro